

00 — Brief aan de lezer

Deze editie is anders dan de vorige vier.

Editie 1, 2, 3 en 4 beschreven wat ik om mij heen zag. Editie 5 levert iets anders af: een instrument. Aan het einde van deze krant houdt u iets in handen waarmee u elke krantenkop van uw week kunt beoordelen. Geen mening, geen agenda, geen lidmaatschap — een gereedschap dat u kunt gebruiken zoals een staalconstructeur zijn rekenmachine gebruikt.

Het gereedschap is oud. Het komt uit de fabrieken van Japan, uit de werkkamers van Nederlandse ingenieurs in de jaren vijftig, en uit de criminologie van de twintigste eeuw. Drie tradities die hetzelfde zeggen: de werkelijkheid is hiërarchisch verdeeld, en wie haar plat behandelt, verliest haar. Wie alles even zwaar weegt, weegt niets. Wie de eerste orde van de derde niet onderscheidt, stuurt zijn samenleving op een factor die in het echte effect nauwelijks meetelt.

Dat klinkt theoretisch. In deze editie laat ik zien dat het concreet is. Drie dossiers — methaan, stikstof, beleid — waarin de Nederlandse pers en het Nederlandse bestuur systematisch de tweede en derde orde verheffen tot de eerste. En drie mensen — een advocaat, een rechter, een ambtenaar — die in een orde-omgekeerde wereld toch de eerste orde bleven onderscheiden, en daar duur voor betaalden of laat erkenning voor kregen.

Daarmee is Editie 5 diagnostisch. Niet beschrijvend zoals de voorgaande edities, maar gereedschap. Lees haar daarom anders. Niet om geïnformeerd te worden, maar om te leren kijken.

Dat is alles wat ik u kan aanreiken. Wat u er daarna mee doet — bij de ochtendkrant op tafel — is uw eigen werk.

Jacobus van Merksteijn Calvià, juli 2026
